

SCENARIUSZ LEKCJI – Vishing

1. Temat lekcji

Uwaga! Fałszywy telefon – czym jest vishing i jak się przed nim chronić?

2. Typ szkoły i wiek uczniów

Szkoła podstawowa, klasy 4–6 (wiek uczniów: 10–13 lat)

3. Liczba godzin

1 godzina lekcyjna (45 minut)

4. Cele lekcji

Cele ogólne:

- Uświadomienie uczniom, czym jest vishing (oszustwo telefoniczne) i jakie niesie zagrożenia.
- Kształtowanie umiejętności rozpoznawania i unikania potencjalnych oszustw telefonicznych.

Cele szczegółowe:

Uczeń:

- **(wiedza)** wie, czym jest vishing i dlaczego jest niebezpieczny;
 - **(rozumienie)** rozpoznaje cechy podejrzanych połączeń telefonicznych;
 - **(umiejętność)** potrafi zareagować w bezpieczny sposób na podejrzane połączenie.
-

5. Metody i techniki pracy

- Pogadanka kierowana
 - Metoda aktywizująca – analiza nagrania audio, scenki dramatyczne
 - Burza mózgów
 - Dyskusja podsumowująca
-

6. Środki dydaktyczne

- Tablica interaktywna lub rzutnik
 - Dostęp do Internetu i aplikacji typu: Elevenlabs / Narekeet
 - Nagrania dźwiękowe z przykładowymi wiadomościami vishingowymi (przygotowane wcześniej)
 - Kartki/zeszyty do notowania
-

7. Formy pracy

- Praca zbiorowa (klasa jako grupa)
 - Praca w parach lub małych grupach
 - Praca indywidualna przy podsumowaniu
-

8. Przebieg lekcji

a) Czynności organizacyjne (ok. 3 min)

- Przywitanie uczniów
- Sprawdzenie obecności
- Przygotowanie do zajęć

b) Wprowadzenie (ok. 2 min)

Pytanie otwierające:

„Czy kiedykolwiek dzwonił do Was ktoś nieznajomy z dziwnym numerem? Czy ktoś z Was albo z rodziny odebrał telefon od oszusta?”

Uczniowie dzielą się swoimi doświadczeniami, nauczyciel dopisuje kilka skojarzeń na tablicy.

c) Część główna – praca klasowa

1. Krótka rozmowa przypominająca czym jest vishing (5 min)

Nauczyciel przypomina uczniom poprzednią lekcję o phishingu, na której już wspominany był vishing. Nauczyciel wyjaśnia dokładnie to pojęcie uczniom.

- Vishing = Voice Phishing – wyłudzenie danych przez telefon.

Jakie numery się wyświetlają? (np. numery zagraniczne, podejrzane ciągi cyfr, „prawie polskie”)

Jak brzmią typowe oszustwa? (np. „Twoje dziecko miało wypadek”, „musisz natychmiast przelać pieniądze”, „jest problem z twoim kontem bankowym”)

2. Mini-burza mózgów (10 min)

Nauczyciel rozmawia z uczniami o rzeczach, na które trzeba zwracać uwagę podczas rozmów telefonicznych.

- Nieznane numery telefonów – szczególnie z dziwnych kierunków (np. +44, +88, +252).
- Rozmówca nie mówi, kim jest lub wymusza presję („teraz”, „inaczej coś się stanie”).
- Prośby o dane osobowe, kody, adres, dane rodzica – NIGDY nie podawaj przez telefon!
- Osoby podszywające się pod szkołę, kuriera, bank – dziecko nie powinno z nimi rozmawiać.
- Głos „kolegi z Internetu” – jeśli prosi o coś dziwnego, to może być oszust.

3. Ćwiczenie z nagraniami (10 min)

- Odtworzenie 2 krótkich wiadomości głosowych wygenerowanych wcześniej
Załącznik 1 lub stworzenie własnych w aplikacji Elevenlabs / Narekeet
- Uczniowie zastanawiają się z nauczycielem, co w tych wiadomościach jest niepokojące lub fałszywe.

4. Ćwiczenie dramatyczne: „Złap oszusta na słowie” (ok. 10min)

Przebieg ćwiczenia:

Nauczyciel dzieli uczniów na **pary** (lub trójki, jeśli jest nieparzysta liczba osób). Każda para otrzymuje **zadanie: wymyślić krótki dialog telefoniczny**, w którym:

- jedna osoba **podszywa się pod oszusta** (np. „kuriera”, „znajomego z gry”, „pracownika szkoły”, „ciocię” itp.),
- druga osoba odbiera telefon i **musi zareagować rozsądnie** lub zadać pytania sprawdzające.

Czas na przygotowanie scenek

Uczniowie w parach wymyślają prostą scenkę trwającą ok. 30 sekund. Nauczyciel może podać kilka przykładów typów rozmówców:

- „*Kurier, który chce kod do paczkomatu*”
- „*Pracownik banku pytający o dane rodzica*”
- „*Kolega z gry z dziwną prośbą*”

- „Ktoś z sekretariatu szkoły z pilną sprawą”

Nauczyciel podkreśla: **nie chodzi o wymyślanie skomplikowanego dialogu, tylko o samą sytuację i reakcję**. Można zasugerować uczniom, by osoba „oszukiwana” spróbowała zadać pytania sprawdzające (np. „A jak się nazywa moja mama?”, „A czemu dzwonicie do mnie, a nie do niej?”).

Odegranie kilku scenek na forum

Kilka chętnych par prezentuje swoje scenki przed klasą. Po każdej nauczyciel prowadzi **krótką dyskusję**:

- „Co w tej rozmowie było podejrzane?”
- „Czy odpowiedź dziecka była bezpieczna?”
- „Co można było zrobić lepiej?”
- „Po czym poznajemy, że ktoś udaje?”

d) Podsumowanie (ok. 3 min)

Nauczyciel przypomina z uczniami zasady bezpieczeństwa:

1. Nigdy nie podawaj danych przez telefon.
2. Nie ufaj nieznanym numerom – rozłącz się i skonsultuj z dorosłym.
3. Jeśli coś wzbudza Twoje podejrzenie – porozmawiaj z rodzicami/opiekunami.
4. Nie oddzwaniaj na dziwne numery.
5. Zgłaszaj podejrzane telefony rodzicom lub nauczycielowi.

e) Ocena (2 min)

- Szybka runda „kciuków” – uczniowie pokazują kciuk w górę (zrozumiałem), poziomo (jeszcze nie do końca), w dół (mam pytanie).
- Nauczyciel może zapytać: „Co zapamiętaliście najważniejszego?” – kilka odpowiedzi ochotników.

9. Ewaluacja

Po lekcji nauczyciel analizuje:

- Zaangażowanie uczniów w dyskusję
- Umiejętność wychwycenia zagrożeń w nagraniach
- Liczbę poprawnych zasad wskazanych przez uczniów

Załączniki:

1. Pliki Audio z nagraniami głosowymi

- Wiadomość od rówieśnika: [LINK](#)
 - Treść: „Siema, tu Bartke z Minecrafta. Mój brat ogarnia w Microsoft i może załatwić Ci darmowe skiny! Wystarczy, że dasz mi swój login i hasło. Dawaj! Nie bądź sus.”
- Wiadomość ze szkoły: [LINK](#)
 - Treść: „Dzień dobry, dzwonię z sekretariatu szkoły. Potrzebuje uzupełnić dane z Twojej legitymacji. Podaj mi proszę swój numer PESEL i adres zamieszkania.”